unu

2: geo bogza
3: gheorghe dinu
4: andré far
5: m. h. maxy
6: michonze
7: saşa pană
8: al.dimitriu-păuşeşti
9: stephan roll
10: ives tanguy
11: a. zaremba
12: geo bogza
13: gheorghe dinu
14: andré far
15: m. h. maxy
16: michonze

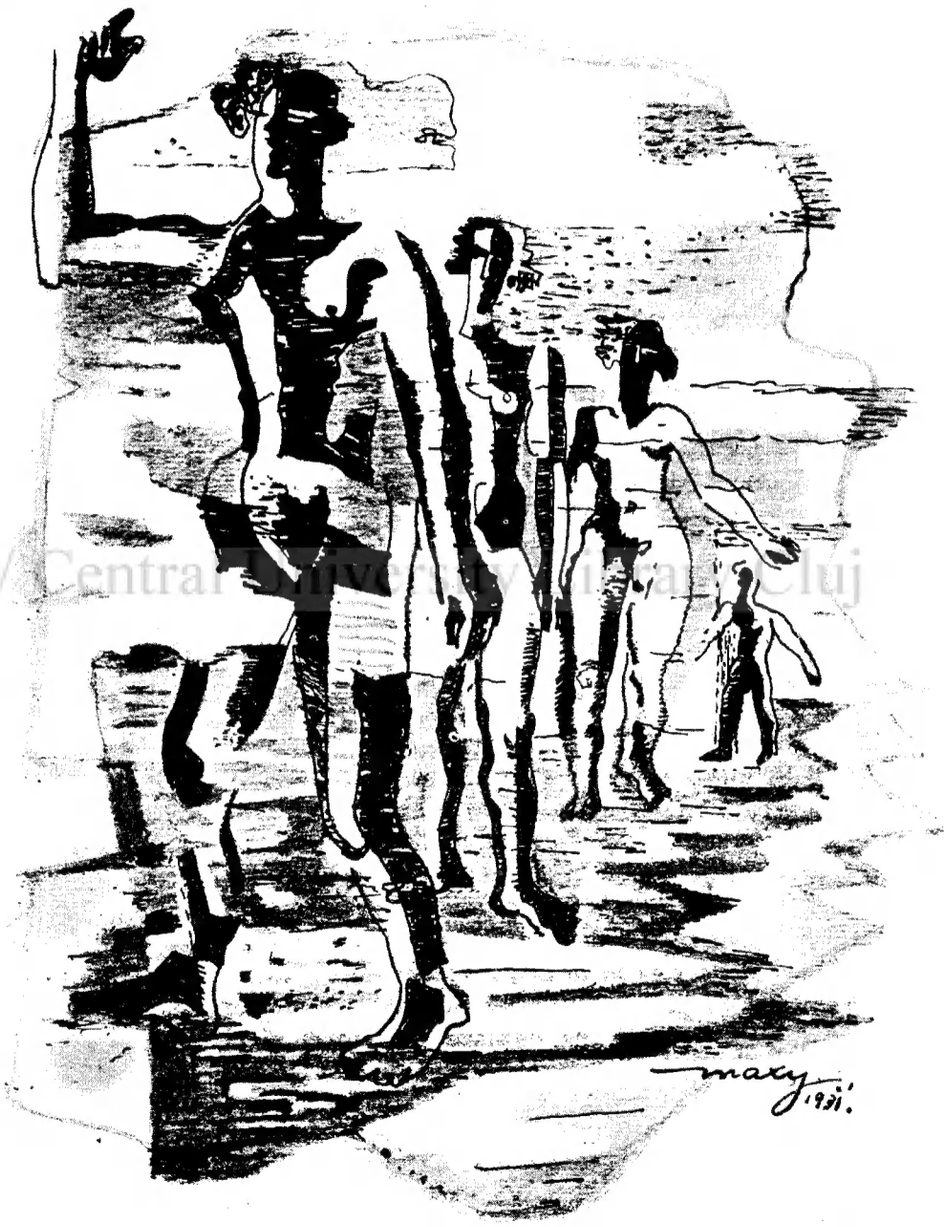

m. h. maxy PROCESIUNE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

prezentaţi cu:

chiromancie ascultă unirea liberă căzăcească declaraţii la deschiderea unui liceu lumină crudă poem ales înainte de a deschide pe rimbaud jurnal de plajă represalii histoire de dada antologie acvarium peşti de foc talent

anul IV nr. 39 Octombrie 1931 lei 5.

BIBLIOTECA UNIVERSITĂŢII BUCUREŞTI

CHIROMANCIE

De cînd mereu mărindu-se cifra voastră de cîteva milioane a trecut peste murmurul mut al pămîntului și s'a ridicat surzind urechile de vuiet? Lipesc de pămînt tîmpla: un umblet ca într'un pod cu stafii, o sfîșiere în carne ca de hîrtie le aud și cu o lacrimă de sare îmi ciuruie pleoapa un cancer al durerii:

Ca o cometă viciată de trîndăvie, ca un braț activ amputat, ciocanul și-a smuls, din pumnul vostru coada și lîngă mașinile grele ca bivoli cu sîngele negru prelins pe biele și roți — zace. Intr'un deșert al panicei și într'o nebunie a foamei spectrul vostru trece. Undeva pe birourile cu press-papieuri de bronz un cap ghiftuit de bine caută soluția, salutul vostru în formule economice. Și numărul minat de cauze cu totul altele și explicite în sensul unei economii politice mai adevărate, crește. Fețele se trag la o rîndea invizibilă, gurile tac sugrumate de un rictus și de o exasperare taciturnă, care colcăie și se asmute amorfă. Ochii se pierd și tot mai străvezie carnea se subțiază în proporția descreșterii alimentare. Privești mai atent și prin trupurile lor sticloase de înaniție vei vedea ca un enorm păianjen de os zbătîndu-se scheletul și poate, într'o zi, carnea ca o rufă flască va cădea în faduri palide la glesne și un exod cu sunetul lemnos va porni pe acoperișul de sînge al planetei, tropîind un cîntec de lebădă al unui veac de pomină, de răsturnări și de victorie. Voi veți fi victimele lui, voi veți fi învingătorii lui.

Pe mîinile voastre strînse uscate la piept ca o icoană a pămîntului, pe mîinile voastre scrijelite și cu unghii negre se desprinde și vă învăluie un nimb, flacăra unei pleoape ale mele. Caut în cîntec o mîngîiere, o coaje de pîine ca o nestimată pentru gurile voastre, o caut, dar cîntecele sunt nevolnice și nu le mai auziți. Și mîinile voastre se subțiază de anemie și încep să se lumineze mortuar ca mîinile de prințesă, spre care întind și fruntea și fluerul și buzele zdrelite de stele și de stînci. Cu ele ați bătut ca pe o nicovală planeta ridicîndu-i orașe fulminante, ați întins peste fluvii pambici de oțel, ați urnit pe dîre paralele, carele de fier și aburi, ați doborît pădurile, și ați frămîntat ca pe un aluat lemnul iscodind din el fotoliile lascive în care să expieze în fermentări luxuriante pîntecele ca niște mlaștini. Cît le-ar trebui pumnilor să se împlînte în ghemul de mațe și să-l smulgă ca pe niște rădăcini jilave și pestilențiale? Ați clădit și-ați înfrumusețat planeta, ați lucrat dinaintea naturii de multe ori întrecînd-o și totuși mîinile voastre sfinte și mari s'au încrucișat pe un piept scobit și se ofilesc în toamna aceasta ca alte frunze ale unui arbore de tuci și de fosfor și vor dîrdîi mîine în buzunarele reci ale iernii. Țineți-le în zare, întindeți-le aici pe masa evenimentelor. Pe palma lor în liniile limpezi ca o oglindă citește înebunit, un ochiu speriat, un destin care e și al lui. Bîrnele unui continent trosnesc, se relaxează. Furnalele, se sgîlțîie ca o pădure de plopi cu solul deplasîndu-se și un torent de roți se prăbușește în beznă. Locomotive se isbesc de stînci și rîd, rîd ca niște clowni imenși de voi, becisnici și flămînzi, de voi cari le-ați călit zimț cu zimț.

Undeva e punctul final și infailibil: moartea. Dar cu un țipăt viața despică pînă la el cerul. Un apel și o încruntare. Din toate părțile stoluri de păsări de groază S. O. S. fug în neant, se încrucișează, și-și zmulg penele. Toate posturile de ajutor și-au atîrnat pe uși cîte un lacăt ca o frunză de viță a unei sleiri definitive. In geamăt un chiot se încrețește sîngeriu într'un sîmbure ascuțit. In tării pămîntul și-a rupt gheizerele de grîu și de secară dar ochii voștri sînt hămesiți, și flacăra mîinilor palide cu nervura unor frunze grele învelind fruntea ca o pătlagină uscată, se zdrențuie. Să încuiem în cutia de aramă cîntecul ca o monedă a altor vremuri. Un apel, o incordare și să purtăm conștiința pe obraz ca un herald al dezastrului, ca o exemă a zilei, dureroasă. Intoarceți-vă cu fața unul înaintea celuilalt. Privirile voastre au scăzut, glasul s'a strivit ca sub o grindă. De ce? Măcelul fără precedent v'a săpat și s'a înfruptat din carnea voastră încropită de funingeni și de țărînă. O dantură de oțel v'a sfîșiat și acum flămînziți în puhoaie după ce ați ridicat orașe de pomină cu uzine ca niște buduare ale materiei; după ce ați tăiat păduri și ați făcut drumuri. Destinul vostru e în palma voastră scris de două ori. Strîngeți pumnul și izbiți țeasta acesta înferbîntîndu-se, striviți ochiul acesta care vă scurtează și veți flămînzi mai departe resemnați și vor veni alții să vă ducă înainte sicriul de cristal în care veți fi palizi și ireali ca o principesă a trecutului vostru glorios și lamentabil, a materialismului istoric.

gheorghe dinu

ASCULTA

In pîraiele mici ale gușterilor
Lumina știe în ochiul albastru un havuz
Pămîntul lipit cu urechea la izvor
Și florile fac unde pe unde treci
In salivă ascund un dispreț pentru curcubeie
Și în vîlvătaia bicelor stelele sîngelui
Pe scările spirale de fructe
E o rostogolire de care nu ți-am vorbit
In norii blonzi ploi negre
Și memoria ca un cuțit înfiptă în om
Cu un genunchiu pus pe lună te aștept.

ștephan roll

UNIREA LIBERA

Femeia mea cu părul din focul pădurii
Cu gîndurile din fulgerele de căldură
Cu talia clepsidrei
Femeia mea cu talia de vidră între dinții tigrului
Femeia mea cu gura de cocardă și din buchetul stelelor de ultima mărime
Cu dinții din amprente de șoarece alb pe pămîntul alb
Cu limba de chilimbar și de sticlă șlefuită
Femeia mea cu limba de jertfă înjunghiată
Cu limba de păpușă care închide și deschide ochii
Cu limba din piatră de necrezut
Femeia mea cu genele linioare din primul scris al copilului
Cu sprîncenele din marginea cuibului de rîndunea
Femeia mea cu tîmplele de ardezie din acoperișul serei
Și din aburii ferestrelor
Femeia mea cu umeri de șampanie
Și de fîntînă cu capete de delfini sub ghiață
Femeia mea cu încheiturile mîinilor din chibrite
Femeia mea cu degete de hazard și de as de cupă
Cu degete de fîn cosit
Femeia mea cu subțiorile de jder și din jir
Din noaptea Sfîntului Ion
Din măliniță și din cuiburi de ciocănitoare
Cu brațele din spuma mării și din stavilă
Și din amestecul grîului și al morii
Femeia mea cu gambe de fus
Cu mișcări de ceasornicărie și disperare
Femeia mea cu pulpele din măduvă de soc
Femeia mea cu picioarele de inițiale
Cu picioarele din legături de chei cu picioarele de muncitori bețivi cari astupă găurile pe corăbii
Femeia mea cu gîtul de orz
Femeia mea cu gîtleju! Vale de aur
De întîlnire în chiar patul torentului
Cu sînii de noapte
Femeia mea cu sînii de mușuroi marin
Femeia mea cu sînii din creuzetul rubinului
Cu sînii de spectru al razei sub rouă
Femeia mea cu pîntecele din desfacerea în evantai a zilelor
Cu pîntecele ghiară uriașă
Femeia mea cu spate de pasăre care fuge vertical
Cu spate de argint viu
Cu spate de lumină
Cu ceafa de piatră rostogolită și de cretă udată
Și din căderea unui pahar din care abia s'a băut
Femeia mea cu coapsele de nacelă
Cu coapsele de policandru și din pene de săgeată
Și din tije de pene de păun alb
De balanță imperceptibilă
Femeia mea cu fesele de lut și de amiantă
Femeia mea cu fesele din spate de lebădă
Femeia mea cu fesele de primăvară
Cu sexul de floarea vîntului
Femeia mea cu sexul de zăcămînt aurifer și de ornitorinc
Femeia mea cu sexul de algă și de bomboane vechi
Femeia mea cu sexul oglindă
Femeia mea cu ochii plini de lacrimi
Cu ochii de panoplie violetă și de ac magnetizat
Femeia mea cu ochii de savană
Femeia mea cu ochii de apă de băut în închisoare
Femeia mea cu ochii de lemn mereu sub topor
Cu ochii de nivelă de apă de nivelă de aier de pămînt și de foc

în romînește de saşa **pană**

michonze

CAZACEASCA

Lumină mare izvorîtă din cer, din pămînt. Murmur de voci puternice.

Chiot ca srapnelă pe lîngă urechile uimite.

Proectil bicolor tîșnit din nu se știe unde.

Intîi apare în grimasă de clown.

Suspendat în spațiu, cizmele lui lăcuite s'au topit în aier. Unduire de șarpe, clocot de bulboană, lunecare lină de rîu tremurînd în razele soarelui, jucărie pe roată trasă cu sfoară. Impletit ca o coadă de cal, spirală învîrtitoare, arc invizibil, piruetă de lumină, încercîndu-se pe sine însuși. Sustras gravității, eliberat de presiune mînile i se lungesc înfricoșător, trupul lui ia proporție uluitoare, se'ndoaie, se frînge, se frînge, se'mparte se'mprăștie, umple tot spațiul; te orbește, ochii îl pierd, dispare...

Corul, lumina, cerul au pierit toate, cînd fulgerul s'a despicat în două.

antologie

UN TÂNĂR SE SINUCIDE A TREIA ZI DUPĂ NUNTĂ

DOROHOI.—Tînărul Costache Mateciuc, din comuna Dimăcheni, judeţul Dorohoi, s'a sinucis în împrejurări nelămurite. A treia zi după nuntă, pe cînd soţia se afla pe ogor, la munca cîmpului, la 500 metrii de sat, Mateciuc a spus nevesti sale că se duce pentru puţin timp şi se înapoiază imediat.

S'a refugiat apoi într'o luncă şi s'a spînzurat de craca unui nuc.

Cînd a fost descoperit cadavrul, femeia a leşinat.

Motivele sinuciderii nu se cunosc.

SINUCIDEREA UNUI FUNCŢIONAR COMERCIAL

Intr'o modestă cameră mobilată din Calea Văcăreşti Nr. 212 locuia de mai multă vreme tînarul Iacob Scheiner, în etate de 24 ani, originar din comuna Flondoreni, judeţul Strojeneţ (Bucovina). In Bucureşti Iacob Scheiner îşi cîştiga existenţa ocupînd un post de funcţionar comercial la magazinul de accesorii de automobile „Fraţii Lăzărescu et Co." din Calea Victoriei, vis-à-vis de ministerul de Finanţe.

Dela o vreme tînărul funcţionar devenise extrem de abătut, dar la toate întrebările puse în această privinţă de cei din jurul său, se menţinea să păstreze cel mai desăvîrşit mutism.

Eri la amiază, gazda sa intrigată de faptul că Schneider nu se sculase de dimineaţă ca de obicei, spre a se duce la slujbă, a bătut în uşă cu scopul de a-l deştepta, dar la bătăile repetate nu a primit nici un răspuns. Constată totuşi cu surprindere că chiriaşul trebuie să fie acasă, deoare cheia era vărîtă pe dinăuntru în broască, iar uşa era încuiată.

Sosirea autorităţilor

Bănuind imediat că ceva ciudat se întîmplase, s'a dus de a anunţat circumscripţia VI periferie şi la faţa locului au venit d-l inspector de poliţie Ioan Popa împreună cu şeful circumscripţiei sus zise însoţiţi fiind de un lăcătuş, care a procedat la deschiderea forţată a uşii.

In momentul cînd au pătruns în casă, un tablou lugubru li se înfăţişă înaintea ochilor. Iacob Schneider zăcea neînsufleţit, jos pe duşumeaua înroşită de sînge.

Lîngă cadavru se afla un revolver Browning, armă cu care nefericitul tînăr şi-a curmat firul vieţii trăgîndu-şi un glonte în tîmpla dreaptă, astfel că moartea i-a fost fulgerătoare.

DECLARAŢII LA DESCHIDEREA UNUI LICEU

Fiind invitat să vorbească la liceul din Ploeşti cu ocazia deschiderii cursurilor din toamna aceasta, d-l Geo Bogza a citit în faţa auditorului compus din elevi, părinţi şi profesori, declaraţiile cari urmează.

Mă desgustă perfidia operii pe care educaţia o întreprinde cu fiecare dintre noi. Sub pretexul unei pregătiri pentru viaţă, ia în primire noile fiinţe şi striveşte în ele cele mai suave făşii de suflet, orice tendinţă de manifestare în temerar şi răzvrătire, dar mai ales are grijă să formeze fiecăruia o lamentabilă şi inutilă conştiinţă. Ştiu ce cancer al elanului vital e conştiinţa, ce pumn de cenuşă aruncat peste pălpăirile de dinăuntru, ce drojdie care să fermenteze şi să înăcrească gîndurile.

Punctul meu de onoare e declaraţia solemnă că nu am nevoie de conştiinţă. Mă lipsesc de ea ca de un excrement. Vreau să consum sau să refuz viaţa într'o cruzime de fapte şi de gînduri scutit de anemierea şi caracterul prozaic pe care le-ar aduce fiinţei mele, conştiinţa. Sînt sigur că lumea ar fi fost mai superbă, mai fără miros de cîrpă năduşită, mai generoasă în manifestările ei dacă ar fi fost lipită de grimasa interioară a conştiinţei.

Vorbesc evident de meschina conştiinţă-scrupul, de conştiinţa-conduită morală cu care educaţia caută să-şi înzestreze victimele, fiindcă există o altă conştiinţă - torent din mintea ca o gresie o isbucnire de flăcări pîlpîind tragic deasupra lumii, o conştiinţă-înţelegere spăimîntătoare şi în aceiaş măsură o conştiinţă-dezastru irremediabil, Nietzche şi Dostoiewschi au cunoscut-o.

Dar unde educaţia culminează în ipocrizie, e în constatările-i elogioase faţă de sine şi faţă de cei pe cari i-a dresat, sărbătorirele de fine de an sau de deceniu, şi nu se ţine seamă că în schimbul unor mizerabile cunoştiinţe s'a răpit îndivizilor o serie de virtuţi iniţiale printre cari cea mai preţioasă şi de mine iubită cel mai mult, e pornirea nestăvilită pentru întrebările periculoase în urma cărora răsturnarea falşelor echilibre, e inevitabilă.

Dacă viaţa e capabilă să capete la un moment dat un aspect grandios, fără îndoială că aceasta se întîmplă în clipa cînd abia desprins din pînzele întunericului şi sub imboldul unor forţe eterne din inconştient, copilul pune prima întrebare cu caracter subversiv. Clipa în care s'a descoperit praful de puşcă şi dinamita e poate de mai puţină importanţă.

Intrebarea subversivă a copilului. Intr'o concentrare şi prelungire a ei peste vîrstă stă toată esenţa din care au pornit acele evenimente de prăbuşiri şi mari prefaceri zguduind lumea din timp în timp. Revoluţie înseamnă revizuirea unor stări de lucruri şi formula revizuirii e întrebarea. Revoluţia începe cu De ce ? Şi asta e întrebarea pe care o aduce de dincolo copilul. A fi revoluţionar e în bună măsură a-ţi păstra nealterate virtuţile copilăriei. A nu capitula. A pune mai departe întrebări cari să stînjenească oamenii şi să le arunce nisip fierbinte în respiraţie întrebări cari în „ceilalţi" să trezească elanuri uriaşe. Iată, mulţimea aşteaptă dezorientată pe străzi, cîteva capete masive se ridică, întreabă: De ce ei să mănînce cozonac şi voi să n'aveţi pîine ? — şi o avalanşă de piepturi generoase în faţa baricadelor, o dărîmare a Bastiliei, urmează repede ca într'un film.

Intrebări. Sînt întrebări sub arsura cărora oamenii au murit carbonizaţi. Sînt întrebări cari rup, întrebări cari dor, întrebări cari incendiază. Sînt întrebări cari înebunesc. Hamlet e prinţul întrebării şi al nebuniei.

Intrebarea e nelinişte, e febră, e neurastenie. In clipa în care a fost rezolvată începe lamentabilul, obezitatea.

Intreaga serie de josnicii în care oameni se complac, tot ce a mai rămas pe planetă situaţie arbitrare sau fetidă nu va putea fi remediată decît de întrebările copiilor cari vor veni deacum înainte.

Dar laşitatea oamenilor mari cunoaşte o permanentă dezertare din faţa copilului din clipa în care el începe să întrebe. Pentru a evita si-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

L U M I N Ă C R U D Ă

Plaja gărilor liniază un caiet de dictando. In cuşti cuvintele dansează ca umbrele şi nici o mîngîiere nu e mai luminoasă decît mîngîierea degetelor tale mici ca surîsuri. Un peisaj cu pasări fără aripi se întinde într'o direcţie necunoscută, departe. O statuie enigmatică care aşteaptă sărutul în vîrful sînilor. Sau poate o corabie de purpură se îneacă în norii festonaţi dela orizont. Uneori linia orizontului trece ca un şanţ prin inimă şi atunci simţi un magnet cu poluri nelămurite. Printr'o mare incendiată trece fruntea albă ca un steag al păcii şi fruntea ninge o cometă de prevestiri. Lacrimile sapă un paradis pierdut fără porţi şi minutele efervescente caută îmbrăţişarea de scrum a serii, sacii cu bucurii, tentaţiile în ghirlande proaspete. Există o floare liliputană care creşte pe marginea unui lac negru cît o pupilă. Tu o ştii. Deaceia cînd mergi lîngă mine mă înveseleşti cu bruma unui parfum nesperat. Şi cu pleoapele strînse sfărîm o legendă de cristal. Cuvintele îşi multiplică sensurile de cîteva ori pe zi şi rododendronul e mai roş şi mai puţin cărnos la mîngîierile fulgerului, iar baso-reliefurile lavei apleacă la picioarele muntelui o balustradă lichidă.

Există o oră a sinuciderilor cînd sufletele rămîn la garderobă şi nici o ureche nu aude cîntecul hieratic dindărătul draperiilor. Tîmplele se întîlnesc pe meridianul unui glonte şi o rază de lumină — singură — străbate oarbă nămolul creierului. Cînd ai părăsit îmbrăcămintea de soare pentru voiajul în vîrtej, ochii păstrau imaginea iubită. A fost deajuns o secundă subţire ca un ac şi ai văzut din fundul abisului un deget de culoarea chemării ispititor ca un şarpe şi pur ca stiletul. Şi la plecarea capului pe spate sunetele se subţiau ca sufletele agonicilor spre o planetă iluzorie. În lumina transmisă defilau ruinele din holocaustrul fără salvare şi rănile otrăvite de mirosul oleandrului. Dacă cineva ţi-ar fi dăruit o amforă de sînge ai fi cunoscut visul care arde, visul care sufocă visul spadă înroşită în privirea conspiratorilor. Şi o verandă se înalţa în locul zeilor-briganzi întorşi cu faţa în noapte.

Opriţi-vă. Pietoni falşi, nu se va şti, nu veţi fi crezuţi nici în secunda cînd veţi rosti adevărul precum nu sînt nici ceasornicele în clipa cea mai exactă la cari sînt chiar pictate deasupra prăvăliilor. Opriţi-vă şi priviţi această faţă calmă cu lăcrămioarele dinţilor pictate după o acoladă de sînge. Treptele urcă odată cu amintirile. E o aşteptare în fiecare fibră ce se desface în garoafe, o înfrigurare reţinută sub masca liniştii. Poate obsesie. O candelă îşi supraveghează credincioşii cu degetele viermănoase, cu abcese pe toată cămaşa de lut a pielii, ca pansele. Cu umerii sub o povară fără refuz. Inaintea lor un tunel fosforescent. E o zi ca toate celelalte zile, adică stranie. Idioţia fastuoasei înmormîntări care trece e precisă. Şi totuşi femeia plînge şi încrustează în aier o filigrană neagră. În această dimineaţa cu promoroacă, toate gîndurile sînt nelămurite, amorţite. Cuţitul ce mi-ai dat aseară e de ceară iar covorul pe care-l credeai altfel era pentru pantofii tăi o capcană, pentru pantofii tăi cari căutau un coridor îngust cît zîmbetul lor paralel. Curînd au început să se desluşească casele tiroleze vesele în ploaie, cu cearcăne verzi la ferestre. Casele erau jucării svîrlite ca seminţe pentru a distra cerul

[redacted]

tuaţiile penibile în cari temeritatea spirituală a acestuia i-ar pune, ei au inventat educaţia care are grijă să castreze din timp în noile fiinţe glandele oricărei afirmări făţişe, educaţia îi învaţă cum să nu gîndească sau în orice caz cum să gîndească inutil.

Pentrucă orice gînd robust n'ar putea fi decît împotriva aşezării a cărei ambasadoare pe lîngă copil este. Ea, educaţia, a cărei rea credinţă n'o egalează decît stîrpiciunea sufletească a celor cari au promulgat-o.

Şi pentru care dezgustul meu nu cunoaşte nici o margine.

geo bogza

Cauzele sinuciderii

Pe o măsuţă s'au găsit cinci scrisori lăsate de sinucigaş cu puţin înainte de a-şi pune sinistrul plan în aplicare.

Prima scrisoare e adresată D-lui prim-procuror, a doua familiei Lăzărescu, a treia unui frate al său anume Herman Schneider, domiciliat într'o comună din judeţul Bacău, a patra scrisoare e adresată colegilor săi, iar cea de a cincea cuprinde indicaţiuni date de sinucigaş cu privire la chipul cum să fie înmormîntat.

Din cuprinsul scrisorilor lăsate de Iacob Schneider reiese că şi-a pus capăt zilelor din cauză că i se plictisise de viaţă.

Din ordinul procurorului de serviciu, cadavrul sinucigaşului a fost transportat la institutul medico-legal.

SINUCIDEREA UNUI COMERCIANT DIN FOCŞANI

El se spînzură a treia zi după nuntă

La ora 1 şi jumătate s'a sinucis prin strangulare, tînărul comerciant Haim Lipcovici, în etate de 28 ani patronul magazinului „George".

Numitul se însurase alaltăieri la Buzău.

La faţa locului au sosit D-nii prim-procuror Călciu, medic legist Dr. Cîmpeanu şi subcomisarii Stanciu şi Gavril Ionescu, cari au deschis o anchetă.

Sinucigaşul a lăsat pe o bucată de hîrtie patru cuvinte „Dragă Sili, iartă-mă !"

Sinuciderea a provocat o vie impresie în oraşul nostru unde Lipcovici erea bine cunoscut.

SINUCIDEREA UNUI STUDENT

Alt student a încercat să-şi puie capăt zilelor azi dimineaţă. Iancu Fişman, în vîrstă de 22 ani, student la facultatea de drept, îşi făcea stagiul militar la şcoala de infanterie.

Din cauza unei lipse dela şcoală el a fost pedepsit cu carceră. Faptul acesta l'a întristat în aşa chip încît s'a hotărît să-şi pună capăt zilelor.

Pe la orele 10 dimineaţa, pe cînd se afla singur într'o cameră a locuinţei părinţilor săi din Calea Griviţei, 25 şi-a descărcat un glonte de revolver în cap, căzînd jos într'un lac de sînge.

La detunătura armei au venit îngrijiţi în cameră cei ai casei găsind pe student în nesimţire.

Cu toată intervenţia medicală, studentul a sucombat.

SINUCIDEREA UNUI MUNCITOR

Pe Str. Doamnei a fost găsit, căzut jos pe trotuar într'un lac de sînge şi nemai putînd vorbi, un indivit prost îmbrăcat.

Ridicat de trecători împreună cu sergentul de oraş din postul respectiv şi transportat cu un automobil la spitalul Colţei, a încetat din viaţă înainte de a i se fi putut da vre-un ajutor medical.

Din cercetările făcute s'a putut constata că se numeşte Tănase Nicolae muncitor şi că şi-a pus capăt zilelor, din cauza mizeriei tăindu-şi beregata cu un brici.

SINUCIDEREA UNEI MAME DISPERATE

CLUJ. — Azi dimineaţă, la ora 10, femeia Suzana Comarony, de 49 ani a încercat să se sinucidă, aruncîndu-se de pe fereastra apartamentului său, situat la etajul întîi al caselor d-lui Dr. Vaida Voevod, din piaţa Ştefan cel Mare.

In stare disperată sinucigaşa a fost transportată la clinică unde interesîndu-ne ni s'a răspuns că sînt puţine speranţe de a fi salvată.

In cameră s'au găsit mai multe scrisori din care reiese că Suzana Komaroni a încercat să-şi pună capăt zilelor, nemaiputînd supravieţui durerii ce i-a fost provocată prin moartea recentă a fiicei sale în etate numai de 18 ani.

Tînăra Maria Komaroni s'a sinucis strangulîndu-se, din cauza unei dragoste nenorocite.

In urmă cu şase ani, un frate mai mare al Mariei Komaroni s'a sinucis împuşcîndu-se.

SINUCIDEREA DIN STR. CAROL

O impresionantă sinucidere s'a întîmplat aseară pe la orele 7, în strada Carol.

D-na Bety Cohn, în etate de 32 ani, de fel din provincie, fiind suferindă, a venit împreună cu soţul său, acum cîteva zile în Bucureşti. Soţii Cohn erau găzduiţi la nişte rude. în strada Carol Nr. 41, unde li se dăduse o cameră la etajul II.

Aseară pe la orele 7 însă în timp ce atît soţul precum şi toţi ai casei se aflau plecaţi în oraş, nefericita femeie, profitînd de faptul că rămase singură, s'a hotărît să-şi puie capăt zilelor. Deschizînd fereastra camerei în care locuia s'a aruncat în stradă dela o înălţime de patru metri.

Trecătorii îngroziţi cari au fost martorii oculari la această scenă au dat alarma, fiind anunţată telefonic şi salvarea. La faţa locului, a venit după scurtă trecere de timp internul Rădulescu care n'a mai putut face altceva decît să constate moartea sinucigaşei care în cădere îşi sdrobise craniul de pavaj.

Cazul a fost adus apoi la cunoştiinţa parchetului, la locul sinuciderii venind d-nul Judecător de instrucţie Preuţescu şi procuror Răşcanu cari au dispus transportarea cadavrului sinucigaşei la institutul medico-legal.

FAPTE DIN CAPITALĂ

D-na Naix căpitan Pleşorianu, de loc din Ismail s'a strangulat eri la locuinţa sa din Str. Buzeşti No. 14

din inima ta, mary. Şi abea trezită din somn ai privit pajiştea cu prospeţimi în cute, cu păduri cari se rostogoleau în buimăcire şi ai mîngîiat peisagiul cu fruntea un timbru lipit de geamul compartimentului. Fruntea fără prihană de care fruntea mea se sprijină în secundele de nesiguranţă şi la atingerea căreia se potoleşte o fierbere şi se şterg cicatricele ca paşii unei lebezi pe lac. Fruntea ta desvelită ca un ecran pe care citesc poema zilelor scrisă cu spuma şampaniei, fruntea care ascunde secretul dimineţelor semilucide şi al somnului păzit de îngeri.

Intr'un exil benevol trec incertitudini şi se desfiinţează în uşor. O pasăre cîntă prohodul florilor ucise distrat în corolele albe de mireasă. Se va număra pînă la trei şi la trei o pedală va strivi pe toţi locuitorii acelei insule spre care te îndrepţi cu o grimasă de nedumerire. Acolo vei oferi primei gîngănii colivia cu surprize şi vei înlocui pe dumnezeu într'un ţinut sinucis. Dar cînd singurătatea va răsuna în tine ca ecoul unei coarde de violoncel uitat într'un pod al naufragiului, vei mai avea tăria să deschizi o carte, cartea cu poeme şi să te cufunzi în ea ca în legănarea de balansoar? Vei mai simţi prin mădularele bătrîne muiate în acel balsam, ficrul ce-l încercai la fiecare pagină peste care ai plimbat cu acurateţă umbra cuţitului de tăiat filile? Florile cari se despletesc în imagini, lumina din vocale şi nuferii cari murdăreau genunchii cu funigei destrămaţi din tăiatul filelor! Tăiatul filelor cari îl simţiai ca desvirginare şi desluşeai la fiecare pagină un ţipăt, un spasm. Deschide fereastra. Aier, aier mult să biciuiască plămînii mîncaţi de carii leneşi. In faţă, o stîncă pare un deget înmănuşat care te cheamă. Şterge broboanele morţii cu razele de aur ale zorilor. Pune ţinuta de ceremonie, prinde la cheutoare o tuberoză pudrată cu alcooluri otrăvite : începe reprezentaţia de miraj cu tropuri de mesteacăn, tălpi de pluş. Sînt bijuterii cari tresar la apropierea eprubetei în cari au fermentat spirite, perle cari ucid pe purtător insidios ca un cancer. Intr'o zi se iscă revelaţia turn de ivoriu după cotitura dezastrului iminent şi toate neliniştile încetează şi roţile dinţate încuie secretul mişcării. Aici în acest muzeu fruntea e o nicovală în care intensitatea desfăşurărilor loveşte cu un tîrnăcop de oglinzi. Pietre depănate în alge, iar altele păr pudrat în dezordine lîngă o buclă de ace. Alături o stalactică şi o stalagmită în rut; iar decorul e din pietre în cari frunze preistorice şi-au gravat monograma cînd anii se numărau cu milioanele. Incă un viraj printre şerpii îmbrăcînd arborii în tricou, printre monetele incendiate ale peştilor roşii şi svelţi. Alt viraj şi un tron se luminează pe dinăuntrul pleoapei. Gondolele pleacă pe drumul cel mai scurt dintre tine şi luceafăr, pe un bazin fremătînd ca o coamă electrică pe o aţă subţire ca un zîmbet, pe o apă a cărei oglindă nu vei putea niciodată să refuzi. A fost poate cel mai îndrăzneţ capitol din viaţă. Simţiai inima zornăind alături. Un amnar de sidef a scăpărat în întuneric, nici o pavană nu te-a ferit de alicele soarelui : într'o zi, ai descoperit în pîntecele de cerneală al peniţei, poemul.

Nici un gînd nu distramă fuiorul rămas în beznă. Cîntecele se refugiază în unghere, se substituie nălucilor, răzvrătirea închină moleşelii palide steagul, iar alături îngropate în frunze amintirile închipuie în taină un colan. Smălţuit de creier cuvîntul mut aşteaptă ora reînvierii. Altădată erau rotiri de şoim peste bariera de margherite a clipei transfigurate; prin oase fluierau îndemnuri şi din pădure în vis era de-ajuns un pas.

Nouri se alungă ca îndoiala. Descarci un revolver spre stelele cari vor cădea cu zumzetul confetilor de pe turnura marchizei refugiată pe terasă în toiul balului. Jurîmprejur zidul păstrează amprente de parfum. Alături fanaticii îmbrăţişaţi pînă la cenuşă. Pentru că eşti un condamnat, cuvîntul tău călătoreşte diseminînd epidemia. Fruntea ta nu se mai simte acasă. Atunci arunci revolverul în oglindă şi ca să evadezi din cuşcă adormi.

saşa **pană**

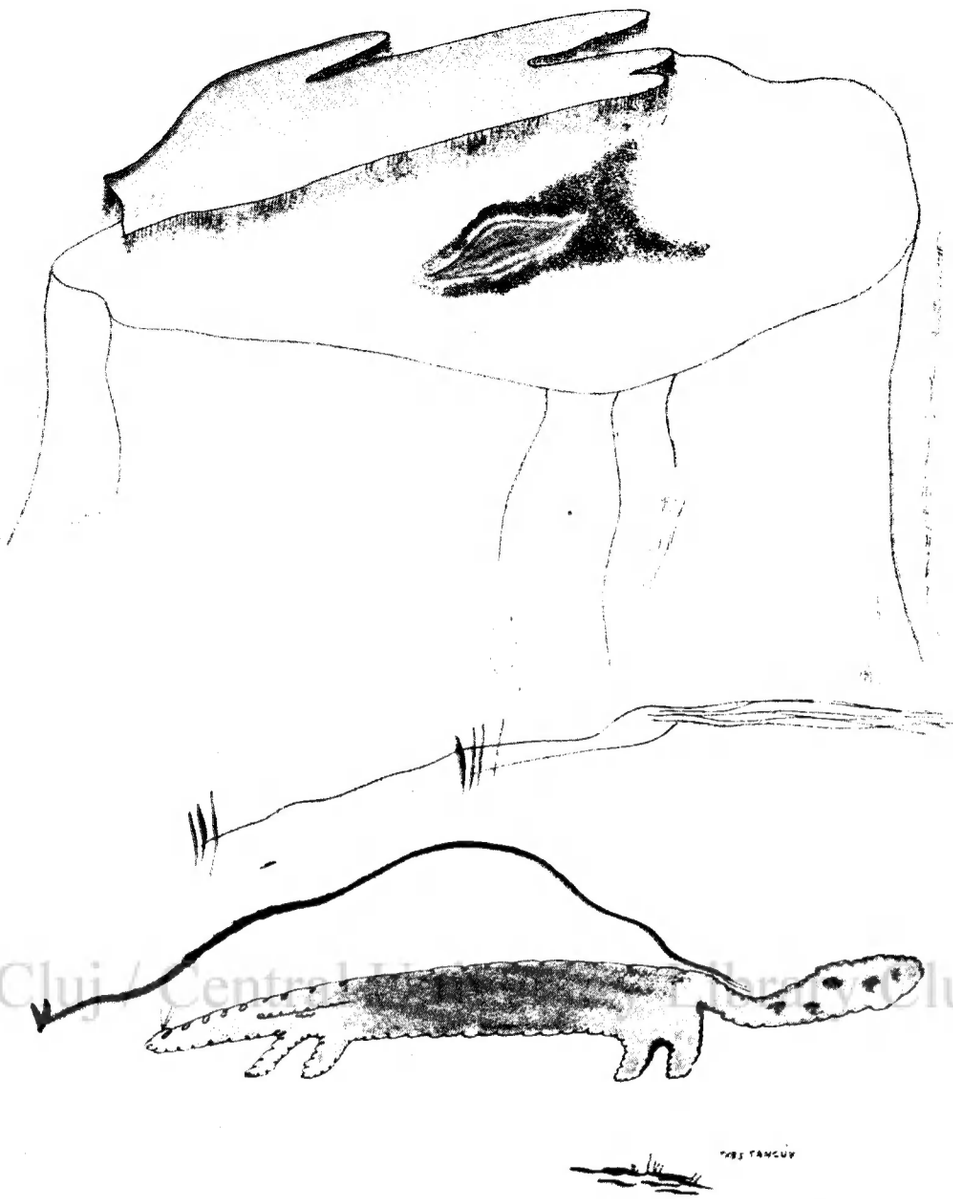

ives **tanguy**

POEMUL INVECTIVĂ

P O E M A L E S

scumpului meu Saşa Pană

Destrăbălatele tîrgului s'au înhăitat cu haimanale
şi au cutreierat maidanele în lung şi lat
trupul lor era supt, stors, devorat
de gurile flămînzilor din mahalale.

Aceştia, năpăstuiţi erau ⟨animale stranii uneori⟩
generoase, destrăbălatele se împărţeau
un spasm de mult dorit la ele îşi găseau
şi cîini libidinoşi şi cerşetori chiori

Feciorii de bani gata abia treziţi din vis
le-au văzut printre genele lor frumoase.
ele mîncau pe stradă gutui viermănoase
şi-îşi dezveleau din pulpă un spaţiu interzis.

Dar nu prostituate erau, ci îndrăgostite
de ceiace în viaţă e joc periculos
sub fuste albastre duceau un sex veninos
şi'n pumni, ca pe şopîrle, ţîţele strivite.

Glesnele subţiri şi le voiau pline cu jeg
încălţămintea vişnic descheiată în picioare
pe frunte o pecingine ca o floare
şi altă pecingine pe trupul întreg.

Dar dacă destrăbălatele erau totuşi frumoase
o rană de aveau ⟨ca tăietura crudă a briciului⟩
le parfuma pulpele cu mirosul straniu al viciului
şi le plimba păianjeni turburători prin oase.

Feciorii de bani gata au părăsit palatele
şi s'au oprit în faţa destrăbălatelor, pierduţi
ele i-au salutat, ei s'au apropiat tăcuţi ;
feciorii de bani gata sărută lung destrăbătalele.

geo **bogza**

Cercetările au stabilit că sinucigaşa îşi părăsise soţul, fiind îndrăgostită de altul, iar apoi fiind părăsită de acesta a hotărît să se sinucidă.

O SINUCIDERE ORIGINALĂ LA LYON

O tînără de 18 ani cu numele Natasa Neclado, stabilită în oraşul nostru cu părinţii în urma revoluţiei, s'a sinucis în după amiaza de eri în urma unei certe cu un tînăr cu care întreţinea raporturi amoroase. La plecarea acestuia a rupt şi înghiţit toate scrisorile de dragoste ce le primise dela dînsul, deasemenea a înghiţit şi alte obiecte primite dela iubitul ei precum un inel, un ceas mic de mînă două panglici cu care au fost probabil legate scrisorile. Sinucigaşa n'a lăsat nici o scrisoare, iar modul de sinucidere s'a descoperit la necropsie.

SINUCIDEREA UNUI STUDENT IN MEDICINĂ

Aseară pe la orele 7 s'a sinucis la locuinţa sa sublocotenentul Alex. Binder student în anul V la institutul medico-militar. Sinucigaşul e fiul D-lui Dr. Binder din Dorohoi şi se bucura de multă simpatie printe colegii săi.

Cum s'a sinucis

Nici cei cu care stătuse de vorbă în cursul zilei de eri, nici gazda n'au observat ceva care să trădeze gîndul funest ce-l stăpînea.

Spre seară, Binder a venit acasă ca de obicei. Fără să spuie nimănui nimic, s'a retras în cameră şi dupăce a zăvorit uşa, şi-a tras 3 focuri de revolver în tîmpla dreaptă. Două gloanţe au răzbit prin craniu şi s'au înfipt în perete. Unul a rămas înfipt în creier.

Auzind detunăturile gazda a alergat imediat şi forţînd uşa camerei lui Binder, a pătruns înăuntru.

Nefericitul student se svîrcolea într'un lac de sînge.

S'a dat imediat alarma.

A sosit la faţa locului procurorul de serviciu.

Sinucigaşul a fost transportat în stare disperată la spitalul militar.

Cauzele sinuciderii nu se cunosc. Nu sînt speranţe de scăpare.

SINUCIDERE DRAMATICĂ

La o gară lîngă Arrast, o fată de 18 ani, stenografă, s'a aruncat sub roţile unui tren, care tocmai intra în gară.

Tatăl ei, care venise s'o ia pentru a o duce la Paris, voi s'o reţină, dar fu lovit în tîmplă de locomotivă şi moartea i-a fost instantanee.

Trenul a fost oprit şi vrînd să se scoată de sub roţile locomotivei corpul fetei, rămasă teafără ca prin minune, ea resistă cu înverşunare.

In cele din urmă a fost transportată cu sila în biroul şefului gării,

INAINTE DE A DESCHIDE PE RIMBAUD

NOŢIUNILE DE ESTETICA ARHAICA

Poetul, considerat boscar sublim, poate surprinde prin ingeniozitatea potrivirii miilor de panglici. Este misiunea criticului de a-i descoperi trucurile şi a le denunţa publicului, a cărui curiozitate nu este dozată decît numai de pătrundere. Unui vers din Mallarmé:

...Des blancs sanglots glissant sur l'azur des coroles

Thibaudet îi oferă un comentar de o pagină, de unde reiese în chip evident, efectele artistice lunecătoare ce se pot scoate din întrebuinţarea abilă a unei simple consoane.

Inutilă scuza de pedantism a lui Thibaudet. Poeţii şi criticii de odinioară aveau în grad înalt supertiţia corespondenţii dintre formă şi fond. Acela dovedeşte sensibilitatea estetică cea mai ascuţită care-şi analizează conştiincios cantitatea de senzaţii auditive şi vizuale din materialul oferit de diverse sunete. Corespondenţa dintre cele două noţiuni este atunci perfect realizată şi poetul poate fi pe rînd vioară, privighetoare sau claxon de automobil. Baudelaire, Hugo, Eminescu, prin asemenea distilerii, au dat aceleaş rezultate colorate şi muzicale.

Socotesc preliminară înlăturarea acestei prime superstiţii, dintre alte multele, pentru acel care ar dori să pătrundă în lumea lui Rimbaud: Cine preferă:

...La voix des sources change et me parle du soir...

unui rînd ca:

...O les calvaires et les moulins du désert, les îles et les meules!...

Rimbaud nu poate exista.

Cu siguranţă, curiozitatea vechei estetice poate fi satisfăcută printr'o stofă de esenţa muzicală ca de pe timpul simbolismului:

Entends comme brame
Près des acacias
En avril la rame
Viride du bois.

Dar poate fi complect răsturnată citind în aceiaş poezie:

Néanmoins ils restent
— Sicile, Alemagne —
Dans ce brouillard triste
Et blêmi justement.

* * *

Un om, cu reputaţia de cea mai subtilă inteligenţă a secolului, scrie liniştit:

„La frénésie du départ, le mouvement d'impatience excité par l'univers, *la profonde conscience des sensations et de leurs résonances harmoniques*, qui rendent si énergique et si active l'œuvre brève et violente de Rimbaud, sont nettement présents et reconnaissables dans Baudelaire..."

Dacă opera lui Rimbaud s'ar reduce la „Bateau ivre" sau la faimosul sonet al vocalelor, prezentate drept caracteristice în toate istoriile literaturii şi în majoritatea antologiilor, Paul Valéry ar avea dreptate şi Rimbaud ar avea „conştiinţa adîncă a senzaţiilor şi a rezonanţelor lor armonice".

Dimpotrivă, a face tot mai invizibilă legătura dintre material şi imaterial este progresul urmărit de Rimbaud din chiar primele poezii. In acest senz „Les illuminations" reprezintă etapa supremă. Intreruperea bruscă a frazei sau a versului, sfărîmarea oricărei linii de armonie şi plasticitate, ar fi deocamdată un singur exemplu de derutare a logicei vechiului cititor:

— Après le moment de l'air des bûcheronnes à la rumeur du torrent sous la mine des bois, de la sonnerie des bestiaux à l'écho des vals, et des cris des steppes. —

Pour l'enfance d'Hélène frissonnèrrent les fourrés et les ombres, et le seins des pauvres, et les légendes du ciel,

„Et ses yeux et sa danse supérieurs encore aux éclats précieux, aux influences froides, au plaisir du décor et de l'heure uniques".

Suficient, cred, pentru îndepărtarea forţată a amatorului înarmat cu prejudicii estetice de orice natură.

„Ma vie serait toujours trop immense pour être dévouée à la force et à la beauté".

Poezia lui Rimbaud depăşeşte muzicalitatea, poezie pură, reţete şi efecte artistice. E cîntul unui suflet imens pe care universul întreg nu poate să-l încapă.

al. dimitriu-păuşeşti

BCU Cluj / Central University Library Cluj

JURNAL DE PLAJĂ

Scumpului meu Ilarie Voronca

Mi-aduc aminte de ceva despre care nu ştiu dacă a fost realitate sau halucinaţie sau un copac, unul din acei copaci cari îşi înfig rădăcinile în creier şi cresc în afară prin braţe pînă în vîrful unghiilor şi deacolo mai departe, cîţiva centimetri spaţiu mic şi macabru din jurul degetelor atît cît continuă să crească şi unghiile oamenilor după ce au murit. Acest copac pe care l-am văzut întîi într'o carte de anatomie se chiamă sistemul nervos şi răspîndirea lui în trup fotografiată în negativă m'a făcut să mă cabrez ca în faţa unui păianjen şi am căutat să fug. Dar el era în mine. La fel mi s'a întîmplat cînd mi-am văzut fotografiate intestinele sau circomvoluţiunile creierului. Imi iubesc suprafaţa dar aş vrea să fug de dinăuntru meu.

Aceia despre care îmi aduc aminte e o întîmplare pe străzile întortochiate ale unui oraş oriental topit în amintire, era noapte cu lună şi arhitectura abracadabrantă a oraşului făcea ca pe lespezile străzii făşiile de umbră să se succeadă precipitat ca şi cum lumina ar fi găfiit şi eu mai mult o pată în clipa aceia alunecam dealungul zidurilor detaşat de a treia dimensiune şi de orice posibilitate de oprire înainte de a fi ajuns în faţa porţii de nuc sculptat care punea între mine şi capătul visului un obstacol impenetrabil şi prin care totuşi am trecut subţiindu-mă pînă la volatil şi imponderabil.

Trecerea mea deadreptul prin lemn a fost mai mult un spectacol luminos, moleculele materiei se desfăceau din beznă ca nişte planete, veneau pînă în dreptul meu şi mă salutau dispărînd apoi din nou în întuneric.

Poarta fusese a unei geamii şi după misterioasa parcurgere mă aflam înăuntru cînd paşii asasinilor învestmîntaţi în albastru au început să răsune printre coloanele de marmoră. Imi era gura arsă dar şoldul femeiei l-am simţit dulce pentrucă era rotund şi în momentele de mare spaimă noţiunile acestea se confundă în mintea mea întoarsă brusc la registrul de senzaţii al copilăriei.

Femeia fusese întinsă pe ceva de pe care braţele îi atîrnau albe în jos şi învestmîntaţii în albastru oficiau în jurul ei un ceremonial de gesturi neînţelese şi stranii. Asasinii albaştrii erau asasini mistici şi urmau să-şi execute victima după un catechism care îi purtase de multe ori prin ierburi înalte în urma şerpilor de al căror venin aveau nevoie ca de un elexir al credinţei.

Ei ascultau în aier o desfacere de pînze al căror freamăt îl simţeau venindu-le ca o adiere peste fruntile pline de o sudoare în care se concentra toată grija lor de reuşita asasinatului. Mîinile le aveau negre pentrucă şi le priviseră toată noaptea cu ochi arzători, ele aveau să desfacă pieptul şi să aleagă din el pumnul de carne roşie al inimii.

Asasini mistici crimele voastre sunt frumoase şi îmi plac. Nimeni nu ştie că boabele de diamant sînt ochii voştrii pietrificaţi de tăria credinţei care a clocotit în ei şi v'a luminat calea spre culcuşul cu victime moi şi calde.

Asasini mistici îmi plac şi crimele voastre. Ele au fost deobicei acele fete frumoase care ar fi făcut copii mulţi ar fi învăţat să spunnă minciuni şi ar fi murit cu pîntecul lăbărţat. Voi le-aţi smuls din urzeala de mucegai a acestui destin şi le-aţi spintecat trupul cît erea încă proaspăt cu acele minunate bijuterii cari erau cuţitele voastre şi sub care moartea devenea desigur perlată şi sublimă.

Asasini mistici, crimele voastre au pătat cu sînge numele lui Dumnezeu şi i-au dat o savoare fără de care mulţi nu l-ar fi iubit Nu vorbesc de voi sadici inchizitori ai spaniei ci pe voi asasini ai orientului care aţi ucis turmentaţi de credinţă voi care aţi murit cu bale la gură şi învîrtindu-vă într'un picior.

Mă aflam printre voi într'o întîmplare despre care nu ştiu dacă a fost realitate sau halucinaţie sau un copac, unul din acei copaci numiţi sistemul nervos şi ale cărui fructe de febră şi neurastenie le culeg uneori drin scris. Asasini mistici, vă salut.

geo bogza

unde i s'a făcut o injecţie calmantă dar în timpul anchetei fata a fugit din nou, încercînd să se arunce sub un alt tren.

A fost împiedicată la timp dela acest plan sinistru.

Sinucigaşa n'a aflat încă de tragica moarte a tatălui ei.

Cauza încercărilor de sinucidere e o dragoste nenorocită.

SINUCIDEREA UNUI GREFIER DELA CASAŢIE

Eri dim. pela orele 7 jum. a fost găsit mort, de către sergentul din post. într'un boschet din dosul bufetului, în apropiere de soseaua Jianu colţ cu str. Dimitrie Ghica, un necunoscut, binişor îmbrăcat. In mîna dreaptă încleştată, se afla revolverul cu care necunoscutul şi-a răpus zilele printr'un glonţ, tras în partea stîngă a pieptului, perforându-i inima şi eşind apoi prin spate. Asupra lui s'au găsit mai multe cărţi de vizită cu adresa : Demetru Demetrescu-Buzău str. Apolodor, Dupa înfăţişare pare să fi fost un mic slujbaş.

Din ordinul procurorului de serviciu cadavrul sinucigaşului a fost transportat la institutul medico-legal. Se crede că sinucigaşul şi-a pus capăt zilelor astă noapte pela orele 12.

In ultimul timp aflăm că sinucigaşul dela Şosea se numeşte D. Demetrescu Buzău, fost grefier la Inalta Curte de Casaţie şi justiţie, domiciliat în Bucureşti, strada Apolodor No. 13. La el s'au găsit mai multe scrisori în care arată că-şi curmă firul vieţii din cauza unei paralizii ce-o căpătase de cîtva timp şi care îi transformase viaţa într'un adevărat chin.

SINUCIDEREA DIN CALEA GRIVIŢEI

Acum două zile a venit în Capitala, ocupînd o cameră la hotelul Bratu din calea Griviţei, fostul consilier agricol Valeriu Zaharia, de fel din comuna Dogăta, judeţul Roman.

Eri dimineaţa Zaharia nu părăsise camera, ca de obicei. Intr'un tîrziu, personalul de serviciu a auzit două detunături puternice de armă. Servitorii au spart uşa şi au intrat înăuntru găsindu-l pe Zaharia scăldat într'un lac de sînge. Işi trăsese două gloanţe în tîmpla dreaptă şi moartea i-a fost fulgerătoare.

Pe masă s'au găsit două scrisori închise adresate procurorului general şi prefectului poliţiei.

Cadavrul a fost transportat la institutul mediço-legal.

In cameră s'a găsit un revolver „Browing" calibru 6,35, din care lipseau două gloanţe.

In buzunarul hainei s'au găsit 7 lei.

In cele două scrisori arată că-şi pune capăt zilelor din cauza mizeriei.

Spune că nu poate să fie nici o bănuială asupra cauzelor sinuciderii.

Roagă să nu i se facă autopsie şi cadavrul să fie predat familiei.

REPRESALII

IAŞII sînt şi au fost un vajnic tributar al culturii şi literaturii romîneşti. Insuşi Eminescu poet de mărimea întîia şi-a avut trecutul său prin celebrul Copou, însuşi Creangă, însuşi etc. etc. Hymalaia prozei romîneşti ca o budincă enormă tot aici a crescut în ţeasta d-lui M. Sadoveanu. Tot aici au fost Junimea Romînă, Convorbiri Literare, Contemporanul, este: Viaţa Romînească, flaşneta d-lui D. Botez, pojarul de imagini şi călimara de acadele ale lui Teodoreanu Ionel, pisălogul Philippide şi fiul. Ultimul rejeton al aceluiaşi Iaşi pare-se să fie George Lesnea cu volumul său din acest an „Fleac Tînăr". Bine înţeles că nu l'am citit, dar o întîmplare de a mă afla vara aceasta într'un oraş de munte, într'o căsuţă cu ghivecele munţilor la fereastră, cu aierul de sticlă spărgîndu-se la fiecare ţipăt, a făcut ca intrînd odată din poiată în casă să descopăr că am adus lipit pe talpă un fragment de jurnal. L'am îndepărtat cu ochii în altă parte, cu cealaltă talpă. A doua zi dismineaţă gazda mi-l'a readus lipit de papucul ei. M'a intrigat şi mi-a amintit un automatism discutat de Freud. Am apropiat fragmentul şi cu ajutorul unui baston l'am desfăcut şi citit. Era din „Adevărul Literar", o singură poezie parcă decupată (deşi se cunoştea că era rupt la întîmplare) a d-lui Lesnea „Despărţire". De incapacitatea şi capul de cuc al d-lui Sevastos (Ce-vaste-os) — mose de bêtisse et littérature sîntem de mult resemnaţi. Dar să publici pastişe chiar după un poet pe care-l publici în fiecare număr de al tău, pînă acolo nu-i presupuneam sevastosia. Pastişa, făcută cu foiţa, a d-lui Lesnea e bineînţeles după Arghezi, acest ultim azil şi cantină a ultimului contigent literar, şi e după o poezie pe care o ştiam pe derost încă de pe vremea anteargheziană. Asta nu însemnează că nu recunoaştem că şi d-lui a început să sfîrşească ca un porc de cîine. Ca să isprăvim, să-l punem pe d-l Lesnea cu genunchii pe boabe de porumb, în două coloane, numai cu două versuri din poemul d-sale, nevrînd să ne sacrificăm mai mult spaţiu.

Şi cum se face oare că braţele au stătut
Nevolnice de parcă din umeri ne-au căzut?

G. Lesnea (Despărţire)

O! mă ridic, pe suflet, s'o strîng şi s'o sărut —
Dar braţele din umeri le simt că mi-au căzut.

Arghezi (Toamnă)

CĂUTĂM IMPREJUR. Nici o publicaţie, nici un cotidian în care o pană să zgîrie pecinginea, nici un creier care să se asvîrle ca o piatră în vitrina cu hipopotami de gelatină ai ecranului de azi. O laşitate şi o aplecare pretutindeni. Orice gazetă, orice scriitor — polemişti nu mai avem de mult — cointeresaţi în tribulaţiile vreunui partid sau ale vreunei întreprinder bancare. Bănci cari se prăbuşesc antrenînd cu ele bietele depozite ale unor oameni cari şi-au dat pe mîinele dolofane şi buboase de briliante ale bancherilor, bietele lor „zile negre". Cele două trei zile ale crahului puţin zgomot, puţin subiect apoi trecerea mai departe lăsînd în urmă un cortegiu de calamitate şi mizerie. Fraţii Bercovitz vor continua, cu toată garanţia averii, lor personale să fie miliardarii banilor furaţi; Eskenazii din Craiova deasemeni şi delictul lor deşi justiţiabil şi penal se va clasa şi va netezi terenul pentru continuarea mai departe a altor excrocherii. Şi nici o piatră pentru geamul cu hipopotami de gelatină.

INCĂ UNA din pluralele însuşiri ale lui Lucian Botze şi aceia de a avea la cea de a doua majusculă a numelui său semicercul inferior în plus. Imaginaţi-vă capul lui de cucuruz şi în cutele lui o răşină care-ţi rămîne între degete şi de care te scuturi cu silă. O helice îl vîntură hai-hui. Peniţa sa e prolifică, e heteroclită, e universală. Lucian ştie de toate, se ocupă de toate şi mai ales de ontologie. E îngropat de o aureolă ca într'o maioneză poluată de activitatea sa de eseist şi cronicar. D-l Potz ne dă tîrcoale. Balele lui sînt trandafirii, tălpile lui ne calcă pe o dungă posterioară cu o gaură în mijlocul lor care e orificiul nostru anal, pe unde răsuflă dorinţa sa de a fi şi cu noi. Pentru binele şi spinarea lui fragilă, pentru ambiţia lui impericasă şi obrazul lui de lipie placardăm pe uşă: Murdăria şi lipirea afişelor chiar cînd ele sînt elogioase oprite cu bătaie şi cu apă fiartă.

NOUVEL AGE. Număr consacrat lui U. R. R. S. Peste 30 de semnături toate tinere, toate dintr'o ţară, pentru mulţi, ciumată de o hidră roşie. Literatura lor e luată de jos de lîngă umărul proletarului ridicînd ciocanul; de lîngă mecanicul plin de promoroaca neagră a uzinei, din pădurile gigantice doborîte într'un iureş. O viaţă robustă, un elan nestăvilit, un entuziasm şi o emu'aţie unice în istoria desvoltării civilizaţiei umane, se ridică într'un ţipăt. Exemplul lor azi cînd asistăm la o generală degringoladă, cînd o depresiune e pretutindenea, şi foamea e un văl pe feţele a milioane de oameni fără de lucru, te umple de elan şi-ţi dă în inimă un pumn spre el. O poezie a lui Maiakowski şi o introducere a lui Wladimir Pozner.

roll

„UNUDONAL" vă fereşte de artritism, gută, sciatică, acid uric, etc.

HISTOIRE DE DADA

Georges Ribemont-Dessaignes nu a fost unul dintre promotorii dadaismului, a aderat la mişcarea distructivă abia cînd aceasta se stabilise la Paris, dar a aderat cu un entuziasm şi o fermitate pe care alţii mai tineri (grupul Littérature de pildă) n'au avut-o. Deasemenea cînd prin 1922 dada începea să moară de inaniţie el a fost elementul unei cît mai posibile prelungiri căutînd să-i găsească noi forme de manifestare.

Au trecut deatunci aproape zece ani. Dessaignes a parcurs cu acelaş elan şi devotament experienta suprarealistă, din centru sau de pe marginea căreia a scris o serie de cărţi de cea mai dîrză ţinută spirituală conferindu-i un loc privelegiat.

Acum Georges Ribemont-Dessaignes a publicat o istorie a dadaismului. O istorie desigur de bună credinţă — nici o urmă de răfuială, nici o veleitate de a se releva, dealungul paginilor — dar o istorie palidă şi nedesvoltată în toate posibilităţile la care s'ar fi pretat. O istorie a dadaismului—chiar de o ţinută obiectivă— ar fi putut fi o nouă şi ultimă vănătoare dealatul continentului spiritual. Dessaignes nu o face.

Face cîteva pagini de o frumoasă teorie, de pură speculaţiune cerebrală în jurul principiului dada distructiv întru totul şi a imposibilităţii acestuia de vieţuire fără a constrni altceva în loc. Ceiace e o dezicere. Totuşi dada a îndrăznit tot ceiace se putea îndrăzni, a făcut din necuviinţă o virtute şi a dus-o pînă la ultimile limite.

Toujours la portée de ce mouvement dépassa la littérature et l'Art. Il visait la libération de l'individu hors des dogmes, des formules et de lois, son affirmation sur le plan de l'esprit, et l'on peut dire qu'il libérait l'individu du l'esprit lui—même, en plaçant le genie au même rang que l'idiot.

După care Dessaignes începe istoricul etapelor mişcării, atît de cunoscute dealtfel, doar în scrisul lui acele fapte îşi găsesc confirmarea şi sînt situate oarecum definitiv. Tzara a găsit cuvîntul Dada deschizînd la întîmplare un dicţionar într'una din clipele anului 1916 şi într'un Zürich al anarhiei şi al tuturor vînturilor. Cabaretul Voltaire pornit din intenţiile comerciale ale unui prieten german ajunge sediul acţiunei dinamitarde, sub semnul de sînge al anului. Noi membri vin din toate părţile continentului şi de peste ocean (Francis Picabia). dada se defineşte treptat în discuţii şi manifeste. Curînd mişcarea devine internaţională, alunecă spre est şi se stabileşte la Paris. Aici fuziuni cu grupuri şi personagii, apoi seria spectacolelor de pomină şi de scandal, de imens scandal indignînd şi în acelaş timp excitînd publicul.

Dar după cîteva manifestări şi un succes care părea că o consacră — poate tocmai deaceia — dada începează scandalul în afară şi îl începe, de astădată pentru mai puţini dar cu mai multă furie în chiar sînul ei. Grupul nu se mai putea menţine fără disciplină, dar dadaiştii erau împotriva oricărei discipline Breton ştia aceasta, veleităţile lui de „conducător de oameni" îl face să se retragă cel dintîi, e bănuit ca autor al unor infernale scrisori anonime pe care dadaiştii încep să le primească, în fine:

Jaques Rigaut, esprit particulièrement désorganisateur, se montra dada parmi les dadas. C'est à dire qu'il poussa à la démoralisation, ne fut pas etranger à a la ruine de dada, et somme tout fît merveille. ET C'EST LUI QUI AVAIT RAISON. Sublinierea e a lui Dessaignes. Dadaiştii îşi ofereau cu satisfacţie sau cu furie spectacolul propriei lor desorganizări. Un motiv în plus îi-l prilejuieşte un chelner. Uită în preajma acestora într'o cafenea. un portefeuilles cu o sumă importantă. Dadaiştii nu întîrzie să şi-l însuşească. Moment istoric. Să fie sau nu restituit? Statutele dada prevăd furtul. Banii vor fi opriţi. Cîţiva protestează: e un biet chelner, dacă ar fi fost un bogat.. Dar nu e mai demonstrativ, mai dada să furi pe om sărac decît pe un bogat? Paul Eluard opreşte toţi banii. Dar are grijă să-i restituie în ascuns. Intîmplarea aceasta, adaugă Desssaignes, a demonstrat imposibilitatea practică a dadaismului. Acel din spiritul căruia pornise cu cîţiva înainte, care îl văzuse crescînd şi întinzîndu-ze peste toată Europa, Tristan Tzara se izolează şi publică numărul unic al revistei Le Coeur à Barbe.

Sfîrşitul istoriei lui Dessaignes e de panegiric astfel:

Dada était terminé.

Né d'un élan vers la libération et la vie, conscient de la force et de la faiblesse de l'esprit humain, il avait compris lui-même qu'il ne pouvait travailler qu'à sa propre ruine. Il eut conscience de sa faillite et ne s'en défendit pas.

Se vor mai scrie probabil şi alte istorii ale dadaismului. Atunci cînd cei mai tineri dintre participanţi vor avea vîrsta pe care o are Dessaignes azi. Şi va veni de sigur un timp cînd dadaismul va părea o legendă. Contimporanii lui vor fi spectre pe o faţă de staniu a timpului.

andré **far**

A C V A R I U M

CARŢI FILME NOTE CORESPONDENŢA FAPTE

CITIŢI:

L'UNION LIBRE — Paris 1931. Plachetă apărută luna trecută în tiraj unic de 75 exemplare fără numele autorului şi fără editură. Dar iniţiaţii au aflat că de pe primul rînd al copertei lipseau cuvintele ANDRÉ BRETON. Poemul e tradus în întregime de D-l Saşa Pană în acest număr al revistei *UNU*.

Georges Ribemont-Dessaignes — ELISA. Roman. 1931.

André Breton, René Char, Paul Eluard — RALENTIR TRAVAUX. Editions surréalistes.

René Char — ARTINE. Editions surréalistes

René Char — LE TOMBEAU DES SECRETS. Editions surréalistes.

Salvador Dali — LA FEMME VISIBLE. Editions surréalistes 1931

Paul Eluard — A TOUTE ÉPREUVE. Editions surréalistes.

Jean Paul — LE JUBILÉ. Ed. Stock.

Pierre Navilles — LE REINES DE LA MAIN GAUCHE. (Tirage limité à quelques exemplaires)

VOR APARE:

A. Zaremba: DESCHIDERE — Poeme. Editura Unu.

René Char — L'HOMME EN QUESTION.

René Char — CHEMIN DES SOURCES (în colaborare cu Paul Eluard)

M Seuphor — GRECO (considérations sur sa vie et sur quelques-unes de ses oeuvres). Ed. Les Tendances nouvelles.

Dr. A. d'Eck — LA PLURALITÉ SEXUELLE. Editions Les Tendances nouvelles.

FILME.

Le train des sucidés Regia lui Edmond-T. Gréville Film mai mult literar decît cinematografic. Metrajul compleză numai pentru negustori: acest film caută să evadeze din scenariile ridicole.

Un soir de rafle.

Tabù — Ultima realizare a lui Murnau.

Big House.

Le Million — Realizare de René Clair.

Le bateau à moteur Diesel Pialiletka — Realizare de Pudowkine.

Adevărata Africă.

Nord — Atlantic.

Tragedia minei — Realizare de Pabst. Ultimele trei sînt documentare.

M — în regia lui Fritz Lang.

Cotoiul dresat — cu Bankroft.

Al. Capone — cu Bankroft.

9 AUGUST 1931. Un an dela moartea lui A. Zaremba.

a c v a r i u m

ANTOLOGIE.

Scriind acum cîtva timp despre „reportajul pur" — notiță complect schingiuită și alterată de greșelile de tipar, de pildă: reporterul imaginează *imaginea în cuvînt, în loc de reporterul* **înmagazinează** *imaginea în cuvînt (spre deosebire de poet care* inventează *imaginea cu ajutorul cuvintelor) — André Far pomenea de căutarea în viața cotidiană a acelor fapte de esența truvaiurilor cinematografice apărute prin jocul hazardului și concentrînd în ele simbolul unei situații care se desfășura de cîtva timp.*

O altă manifestare a spiritului modern e gustul pentru alcătuirea unor situații în care toți membrii componenți — ființe și lucruri — deși alcătuind un tot bine închegat să fie totuși unul față de altul în cea mai desăvîrșită lipsă de corelație, dar nu în dezordine și aspect de lucruri harababura ci — și aici e geniu și piatra de încercare a procedeului — o impresie stranie să se detaseze în permanență, spectatorul să fie turburat și fără voia lui să se gîndească la intervenția unor forțe misterioase cari au bulversat natura.

Colaje

Căutarea acestor truvaiuri — inverse celor cinematografice — se datorează suprarealiștilor și în primul rînd lui Max Ernst ale cărui colege au făcut înconjurul planetei ca emoție și procedeu de lucru. E vorba de o uimitoare împrospătare a lumii, obiectele căpătînd subit o valoare nouă prin faptul că stau acolo unde nu ar trebui să stea, unde din toate punctele de vedere logice pe cari le posedăm sînt deconcertate de a le vedea.

In lumina acestei scurte precizări se va înțelege ușor rostul acestui coridor numit antologie. *Aceleași reportaje cari în marele cotidiane prin uniformitate de stil și conținut ajung cea mai tacită monetă a știrilor, altoite acum pe o coloană de poeme din Unu vor căpăta dintr'o dată un curs nou, iar faptele relatate vor apare dezghiogate de gazetăresc și trece în ochi masive, crude tari.*

Abia acum reportajele acestea vor începe să trăiască.

DOMNULE I. G Tărbescu — Futurism, nu. Organic așa ceva n'a existat niciodată în Romînia. S'a încercat poate importarea, cum importate au fost toate curentele în literatura românească, afară de unul. Numai Tristan Tzara a dus *ceva* de aici spre occident. Iată dar granata dadaismului concepută în Romînia pentru a exploda sub pavilionul larg al Elveției, la Zürich.

Mișcarea dela Unu nu este literatură, nici curent nici școală literară: ca și suprarealismul, reprezintă o stare de spirit. O lacrimă pe un obraz de culoarea aierului, o umbră care logodește forma sufletului prin care rătăcește, o capsă — inel pe degetul neliniștii. *Nous ne sommes jamais éveillés.*

Ai scris în cele trei pagini cuvinte peste cari ochiul meu a revenit, ca o baghetă imponderabilă pentru descoperitul stratului subteran de apă, cu senzația unui germene de înțelegere comună cînd a citit „era atît de întuneric încît un strop de lumină s'ar fi lopit ca o mărgea clară în craterul unui vulcan".

Am o senzație precisă că fiecare clipă e mai bogată decît toate tezaurele și totuși și deaceia perfect inutilă. Iar din zborul de fluture al gîndului fie și tipărit în tirai nelimitat rămîn imateriale spiralele.

Fou comme je suis
Je ne suis pas à toute extrémité
J'arroche les arbustes qui retiennent le suicide au bord des précipices.

saşa **pană**

P. S Doar un hohot de rîs poate umple abisul dintre cele scrise de d-ta sau cuvîntul de magie albă VRAJA depe coperta revistei și celelalte colaborări (cu unele reticențe: D-nul I. N. Copoiu) contra cărora îți recomand scuipatul browningului sau scuipatul pur.

■

RIEZ mais pleurez en même temps. Si vous ne pouvez pas pleurer par les yeux, pleurez par la bouche. Est-ce encore impossible, urinez; mais j'avertis qu'un liquide quelconque est ici nécessaire pour atténuer la sécheresse que porte dans ses flancs, le rire au, traits fendus en arrière.

comte **de lautréamont** (Isidore Ducasse)

ARTINE gardait en dépit des animaux et des cyclones une intarissable fraîcheur. A la promenade c'etait la transparence absolue.

rené **char**

PEINDRE
C'est plus que voir
Peindre
C'est concevoir.

DEACUM, în fiecare dimineață, din toate marile orașe aviatori îndrăsneți se vor ridica în aier și pornind spre est cu cîteva mii de Kilometri pe oră, îi vor ajuta soarelui să răsară.

CĂLĂTOREAM prin Sahara. Prietena mea nu putea înțelege de ce dela un timp o sărut tot mai des De fapt, îi furam cu limba saliva din gură.

GREȘALA capitală a artei clasice e sănătatea. Dacă nenumăratele Junone ar fi suferit de turburări gastrice și Madonele de piatră la rinichi, anumite sculpturi și tablouri ar mai fi și astăzi suportabile.

VISUL este o a doua viață. N'am putut deschide fără fremătere aceste porți de ivoriu sau de corn cari ne separă de lumea invizibilă. Primele clipe ale somnului sînt imaginea morții; o amorțire nebuloasă cuprinde gîndul nostru, și nu putem determina clipa exactă cînd *eul* sub o altă formă, continuă opera existenței. E o subterană vagă care se luminează puțin cîte puțin, și unde se desprind de umbră și de noapte figurile pale grav imobile care locuiesc în marginea stelelor. Apoi tabloul se formează, o claritate nouă luminează și face să joace aceste aparițiî bizare; lumea Spiritelor se deschide pentru noi.

gérard **de nerval**

■

UN IEȘAN CARE A COMIS O CRIMĂ IN VIS SE PREDĂ AUTORITĂȚILOR.

Un caz interesant s'a petrecut în apropierea orășelului nostru. Eri dimineața s'a prezentat la legiunea de jandarmi un tînăr anume Spiridon Pricop în vîrstă de 20 ani, funcționar la administrația moșiei Costiuleni-Iași.

Acesta a declarat că în urmă cu cîtva timp și-a ucis iubita, dar n'a avut curajul să destăinuiască fapta.

Tînărul a fost menținut la legiune și s'a ordonat o anchetă la Costuleni. Dar cele relatate nu par a corespunde adevărului, cercetările n'au stabilit crima.

Crezîndu-se că tînărul Spiridon e poate dement sau că ar avea intenția să inducă în eroare autoritățile, a fost supus unui nou interogatoriu.

El susține că a comis o crimă dar în vis.

Și totuși s'a prezentat jandarmilor pentru a-și ispăși pedeapsa. Spiridon, de cînd a avut acel vis s'a sugestionat că a comis crima. Bietul funcționar a fost liniștit și trimis acasă.

(OPINIA. XXVII Nr. 7313 din 17 Septembrie 1931.)

■

UN PERCEPTOR SECHESTREAZĂ COPILUL UNUI CONTRIBUABIL

Chișinău, 8. — Din comuna Pătrulea județul nostru, ni se comunică un fapt senzațional. Perceptorul comunei ducîndu-se la casa lui Ion Săvilă și negăsind nici un fel de avere care să poată fi sechestrată pentru plata impozitelor, a ridicat pur și simplu un copil al acestuia, în etate de 10 luni.

Perceptorul a luat sugaciul și l-a predat unei femei din sat, cu recomandația că sub nici un motiv nu poate da copilul familiei Săvilă fără ordinul lui.

(DIMINEAȚA Septembrie 1931)

■

ADRESE; Saşa Pană — General Angelescu, 163. București (II)
Studio Maxy — CaleaVictoriei, 77. București (I)

unu apare în prima duminică a fiecărei luni sub conducerea unui comitet ■ girant responsabil fiecare semnatar de articol ■ lei 5.

studio grafic „Steaua Artei" b-dul Maria, 2

BIBLIOTECA UNIVERSITĂȚII REGELE FERDINAND CLUJ